

Akik előttünk jártak...

Fodor József

(1898. április 22–1973. október 7.)

Az unitárius költőkről indított sorozatban ezúttal egy olyan atyánkfia emlékét idézzük, aki három évtizeddel ezelőtt a hazai költők reflektorfényében tündökölt, de csak nagyon kevesen tudták, hogy erdélyi származású és Unitárius Egyházunknak tagja volt. Ez a költő Fodor József.

Fodor József költői működésének ideje a két világháború és annak gyászos következményeinek idejére esett. Mivel e következményeknek egyik áldozata Egyházunk lett, érthető, hogy a létért való küzdelemben a költészettel nemigen tudott foglalkozni. Ezért kerülte el figyelmünket az a Fodor József, akit 1923-ban Tóth Árpád így mutatott be: „A legnagyobb magyar tehetségek egyikének ígérkezik. Erős, dús fantázia, folyton hevülő nagy szenvedély, természeti képek ritka mélységű átélése jellemzi mindensorát. Valamely sajátos, barokk pompa és zsúfoltság jelentkezik benne, melynek az első magyar képviselője.” Verseit olvasva, József Attila ezt írja nővérének: „Van egy Valaki, akivel érdemes felvenni a nemes versenyt, különben az a Valaki nagy súlyával belém fojtja a szót.” (Kispéter András: Fodor Józsefről. Klny az Irodalomtörténet 1977. 3. számából.)

Ez a költő az említett erdélyi származású, unitárius Fodor József

Életrajzírói nyomán tudjuk, hogy Nagyilondán született katonai családban. Apja, Lőrinc földbirtokos, hivatásos katona, anyja Bereczkay Polixéna volt. Édesanyja korai elhalálózásával (1903) nagyanyja, Bereczkay Péterné sz. Préda Ida nevelte. Tízéves kora óta a tordai Unitárius Gimnáziumban tanult. Itt szerzett 1916-ban érettségi bizonyítványt. Apja halála után az iskolából kimaradva a nagybuni jegyzőségen írnokként dolgozott, majd a hadi érettségi letétele után bevonult Besztercére, honnét Kolozsvárra került a tartalék zászlóaljhoz. Mivel önként jelentkezett frontszolgálatra, az isonzói frontra vittek, ahol 1917-ben megsebesült. 1918-ban, mint zászlós, a székely hadosztályhoz vonult be. 1921-ben hadnagyi ranggal szerelt le.

Civil pályafutását a Pesti Hírlapnál kezdte. Később költő és újságíróként az Estnek, a Pesti Naplónak, a Nyugatnak, az Új Időknek, a Világosságnak, a Népszavának, az Újságnak és a Független Magyarországnak volt munkatársa.

Tagja volt az Irodalmi Tanács és az Élet és Irodalom szerkesztő bizottságának.

Hivatalos úton megfordult a Szovjetunióban, Olaszországban, Németországban, Bulgáriában és Romániában.

Természetrajongóként bebarangolta a Rózsadombot, Lágymányost és a Gellért-hegyet. Goda Gábor szerint e barangolásai alatt születtek versei.

Gazdag tollú verselőként húsz kötet verse látott napvilágot. Ezek: Lihegő erdők (1927), Falevelekre írd! (1930), Útőhang (1936), Összhang nélkül (1938), Jelenések éve (1940), Összes versei (1942), Mérlegen (1945), Májusi kórus (1945), Ember és hang (1947), Boldog zendülés (1949), Idők útján (1958), Országutak énekei (1960), Emberiség tanúja (1962), Magam nyomában (1965), Énekek napközben (1966), Teremtő nyugtalanság (1968), Nagy szelekben (1971), Végtelen menet (1973), Egy Planta énekei és más versek (1974), Tarts még ragyogás! (1978).

Írt még visszaemlékezéseket, cikkeket és tanulmányokat az alábbi címeken: A történelem sodrában (1961), Emlékek a hős korszakból (1964), Emberek és az állomások (1969), Felkavart világ (1972), Egy költészet története (1975).

Ismert műfordító is volt. A magyar irodalmat főként az angol líra gazdagságával gyarapította. Fordított németből is, de ültetett át magyar nyelvre szovjet és jugoszláv költőket is.

Az irodalomtörténet szerint Fodor József a helyüket nemelő, talajvesztett írók bizonytalan és kilátástalan életérzésének kifejezésre juttatásával emelkedett kortársai fölé. Amint Kispéter András írta, költészete nem váltott ki szenvedélyes vitákat. Pályafutása kezdetétől a végéig csak ígéret maradt.

A költészetben Ady utánzójaként jelentkezett, de hamar az önállóság útjára lépett. Nem volt népies költő, de nem volt szürrealista sem. Költészete tükre volt a gazdag képalkotásnak. Versei felszínre törő vallomások voltak: ítélet önmagáról és a világról.

Érzésvilágát szenvedély, gyűlölet, harag, hit és áhítat jellemezte. Nyelv- és képlátása páratlan erejű volt. Barabás Tibor szerint hitt az értelem, a jóság és a szabadság minden zsarnoksággal lészámoló erejében. Ars poeticáját így fogalmazta meg: „Élni, hatni és küzdeni az emberiség javára.”

Fodor József költészete nem volt mentes a negatív bírálatól sem. Versei Kispéter András szerint sokszor érthetetlenek, ezért kulturális ismereteket igényeltek. Forgács Antal szerint egy-egy verse képlabirintus, hasonlatai fülledek, képei diszharmonikusak voltak. Verseiből hiányzott a szelektáló képesség, ezért azok közhelyszerűek, túlbeszéltek és szétfolyóak voltak.

A negatív bírálatok ellenére is igazi közéleti költő volt. Kispéter András – az említett negatív bírálat ellenére is – Fodor hazájának a kultúrát, a szépséget és a művészetet tekintette. Vas István szerint történelmi és társadalmi ítéletében meglepően józan volt. Nem politizált. Bár föllépett a fasizmus ellen, de nem értett egyet a dogmatikus irodalompolitikával sem. Nincsenek vallásos tárgyú versei, de költészetéből nem hiányzott az Isten ítéletére apelláló önmagával való számvetés sem.

Fodor József költői nagyságáról kitüntetései tanúskodtak. Verseiért 1934-ben Baumgarten-díjjal jutalmazták. 1959-ben a Munka Vörös Zászló Érdemrendjével és 1970-ben a Munka Érdemrend aranyfokozatával ismerték el nagyságát.

Mint magánemberről följegyezték, hogy jól alkalmazkodott az élet adta lehetőségekhez. Házassága azonban kevésbé volt szerencsés. Háromszor nősült. Első felesége Mayer Illus, a második Donát Klára, a harmadik dr. Sikó Zsuzsa orvos volt. Gyermekai nem voltak. Harmadik felesége előző házasságából származó gyermekeit nevelgette.

Bár gyermekkorában unitárius környezetben nőtt fel, és a tordai Unitárius Gimnáziumban is egyházas nevelést kapott, a katonaság, majd a politika alakulása folytán nem tartotta szükségesnek az egyházi életben való részvételt. Azonban a Farkasréti temetőben az Unitárius Egyház szertartásával helyezték örök nyugalomra. Temető lelkésze Huszti János volt.

Kelemen Miklós

Fodor József versei

A magyarral az emberért

Ezernyolcszáznegyvennyolc napjait
Éljük megint; gyökerén támadott
Fajták kemény rugaszkodását, kényszerű
És ádáz szövetségét a pártoknak: a vészben
Egy-erők konok, elszánt dacát: szent harcot és
Hósi vállalást!

Haza! nem voltam olcsó
Prófétád soha! s kényes szívem
A Világgal kacérkodott, egy emberiség
Rendjével, túl a parány érdekek,
Elválasztó színek határán: Az Ember
Először – mondtam – s azután
A fajta. Oh fényes, szép, nagy, időtlen
Álom! Oh közelebb tekintet, be magas
Lettél! Eszme! Mióta beléd
Ágyalva látom maradék szabadság
Árva végvárát, a szerényen is szabadot: és
Benned az Embert!

Európa hős védnöke, török és tatár
Ellen utolsó láng! Hős csapatok
Szülője, emelt karu! nagy lélek;
Szív! Földedre ütni bús
Daccal: ez a nagy ma! hős
Magyarságunk akarni: a szabadság!

Félelmetesen dobog az idő
S a kényszer és a létparancs utolsó
Hívása hí: messzi vitt seregeid,
Szavaid, álmaid hozd, költő,
Vissza! Anyád sikolya szól! A rög
Reszket. A nyelv sír. Mi volt, ne kérdd!
De szabad szíved szabad
Jövőjéért küzdj: S ki avval egyet
Jelent ma bús-hős-összeforradón:
A Magyarral – az Emberért!

Magamhoz

Hívó időkből itt maradt,
Zordon régiek utódja:
Ember! el ne hagyj magad.

Ember, aki e testben
Jársz, azzal, mit magadba foglalsz,
Forrsz, s a külső világgal szemben
Érzed az akaratokat
Magadban, függetlenül és ellenkezően
Mindennel, mert nem alkuvó a te
Világod! el ne hagyj magad.

El ne hagyj magad, te, testbe zárt
Szikrája a mindenségnek,
Sohsem zsibbadó, igazi,
Ki burkodat a jobbért úgy téped
S alakítod magad mására,

Mint a káoszt a kiserkent első tudat
Maga körül formálta, erőlködően –
S így tennél te a világgal is!
Ember, el ne hagyj magad.

Ellensúlyozva és lebegve,
Lenyomva és magadtól nehezen,
Nagy dús te! Kivált ez őszön, ezen:
Midőn a lombok kifakadtak,
Mint újmódi pillés virágok,
Tarkán és irtózatosan
Fúvó jégszele közt a szenvedélynek –
S meghalt csillagok csörögnek
Tetején száz eszmevilág-égnék
S a nemesnek szívéből vér szakad!
Ember, el ne hagyj magad.

Míg a kezéd nyúl és tapogat,
Míg magadban érzed biztosan
A nyüzsgő, lázas, alakító kínokat,
Kínlódj, vergődj és zavarogj!
Mint a tűzben elégett mártírok –
S ki tudja, tán vérvő, utolsó szavad
Lesz a világba dobott, első
Káoszt bontó, erjesztő –
(S mint te alakítottad testedet:)
A világot úgy megmásító öntudat!
Ember, el ne hagyj magad.

Válogass ki engem magamból

Válogass ki engem magamból,
Nyúlj szétnyitott tenyerekkel belém,
Hüvelyezd ki az én életemet
Valaki: ki tudod, ki vagyok én,
Valaki, ki dolgaim búzáját
Látod s ujjaid közt szétpergeted:
Oh, Magtisztító, jöjj lelkembe,
Te, igaz, kegyetlen önszeretet.

Nyúlj belém, kinyújtott ujjakkal
És minden részvétől szabadon,
Kinyitom csépelte magvas csűrjeim
S csépletlen súlyosodó asztagom:
Én nem tudom, mit termett ez a föld,
Bérlő vagyok itt s nem igaztudó –
És ki tudja, e nagy parlagból
Mi az igazi és mi a jó?

Bőséges kedvben azt kívánnám:
Itt e gyümölcs, vedd és gazdagodj,
Oh, önszeretet; – de minden magot,
Ha nem igazi: a szélbe dobj!
Légy hálás kedvű és kényeskedő
S lisztelen burok, gyomos kaszat
Ne csábítsa, se túlos kívánás
Hüvelyező okos ujjadat.

Unitárius portrék

Az igazság globalizációja

A fundamentalizmusról, a fenyegetettségről és az „amerikai materializmusról”

Bristolban, Virginiában született, Utah államban nőtt fel. Keresztény kultúrmisszióra készül gyerekkorától. Svájci teológiai tanulmányai alatt ébred rá, hogy nem a térítés, hanem a megértés a célja. Eddigi életéből negyven évet fordított Ázsia nyelveinek és vallásainak megismerésére. Tibet, Nepál, Japán és India után a szíve a világnak erre a tájékára is elvezette. A hátizsákja belészállva vitt ki a diktatúra által tiltott teológiai írásokat és tanúvallomásokot Erdélyből Nyugatra. Indiában és Erdélyben az ósnyomtatványok, veszélyeztetett kéziratok megőrzésére új, digitális módszert vezetett be, amelyet Indiában kormányprogram szintjére emeltek.

Mindez csak egy része George Williams tevékenységi körének, hiszen évtizedek óta dolgozik a vallások közötti párbeszédért. Filmjei, könyvei által közvetítette például a buddhista és a sinto vallásfelfogást a nyugati világ számára.

– Ez is a hídépítés egyik módja – kezdi a beszélgetést.

– *Honnan ered elhivatottsága?*

– Amerikai konzervatív-keresztény családban nőttem fel, ahol az élet minden lényeges cselekedete a vallás körül forgott. Óseim Nagy-Britanniából vándoroltak át az Újvilágba, édesapám és édesanyám is lelkész volt.

– *Miért éppen a keleti vallások vonzották?*

– Ázsia a vallásos kultúrák elképesztően gazdag tárháza, nagyon nehéz nyelvekkel, összetett mitológiával. De talán azért is, mert mindez az amerikai gondolkodástól olyan távoli.

– *Milyen szerepet tölt be a vallás és a vallásos életforma jelenleg Amerikában?*

– Az amerikai protestantizmusnak van egy olyan aspektusa, amely megtartó és pragmatikus. Az úgynevezett amerikai gyakorlatiasság szintén a protestáns vallás szelleméből nőtt ki. De létezik a protestantizmusnak egy forradalmi előremutató oldala is. Ez utóbbi nem a felforgatást jelenti, hanem azokat a törekvéseket, amelyek által jobbak lehetünk. Sajnos ezt a tiszta hangot igen könnyű erővel elfojtani.

– *Merre tartanak a világ nagy vallásai?*

– A XXI. századot tekintve a fundamentalista törekvések előretörését figyelhetjük meg. Ám legyen szó a tiszta kereszténységről, az iszlámról vagy a budd-

A múlt számunkban közöltük a Gellérd Judittal készített beszélgetést. Ebben a számunkban a férjével, George Williams-sal készített beszélgetést olvashatják.

George Williams vallástörténész. Doktorátusát az iowai Egyetemen szerezte 1972-ben, India modern vallásainak témájában. Professzori pályája nagy részét a Kaliforniai Állami Egyetemen töltötte. Számos filmet készített Japán vallási mozgalmairól. Ázsiai, európai és amerikai egyetemeken adott elő. A Berkeley Starr King unitárius teológia és a kolozsvári protestáns teológiai intézet díszdoktora. Több amerikai tudományos szervezetben töltött be vezető szerepet. A pécsi és szegedi egyetemeken az addigi felekezeti oktatás alternatívjaként bevezeti a vallások akadémiai oktatását. Utóbb fejezte be a hindu mitológiáról szóló kézikönyvét.

hizmusról, a gond az, hogy ki-rekesztőek. Továbbá, hogy ezek a vallások önmaguk túlélése érdekében a béke vallásából az erőszakos megmaradás törvényeit követő vallásokká váltak. És a militáns fundamentalizmus az, amely a békétlenséget segíti elő, bármilyen vallásról legyen szó. Ám korunknak van egy ezzel ellentétes folyamata: a különböző vallások közötti együttműködés és párbeszéd kibontakozása.

– *Tudományos téren nyilván könnyebb ezeket a szálakat összekötni, gondolok itt a kutatók párbeszédére vagy nemzetközi konferenciákra. De hogyan történhet ez a hétköznapokban?*

– Visszaidézném egy meghatározó élményemet. Nepálban találkoztam egy jezsuita szerzetes tanárral, aki olyan szinten és mélységben gyakorolta a buddhizmust, mint a keresztény hitét. Harminc éve ez még különlegességnek számított, ma már nem az, hogy két különböző vallásban hisznek.

– *Miből ered ez a lelki és szellemi igény?*

– Abból a felismerésből, miszerint ahhoz, hogy egy vallás értékes legyen, nem kell másokat kizárónak lennie. Igaz az is,

hogy az egyházak mint szervezetek nyilván nem nézik jó szemmel az említett jelenséget.

– *Nem kevés türelmetlenséget tapasztalni a politikában is egymás vallásai iránt, amelyek aztán a különböző földrészekben kirobbant vagy kirobbantott háborúkban brutális módon nyilvánulnak meg, áldozatai pedig gyakran ártatlan emberek.*

– Ha emberek csoportjai vallási alapon egymást gyűlölik, vagy egymás ellen fordulnak, akkor bármilyen irányzatról van szó, eltérnek azoktól az eszméktől, amelyek hitük lényegét és értelmét adják. Az a vallás, amely nem képes felülemelkedni a gyűlöleten, nem szolgál, hanem csak eszköze egy tőle idegen törekvésnek.

– *Mennyire ismerik fel a hívó emberek a manipuláció veszélyét?*

– Egyre többen vágnak egy szerető, befogadó, a bizalmat megszolgált lelki közösség után, ahol spirituálisan, egyéni módon kibontakozhatnak. Egyúttal az ilyen vallási közösségek a zálogát jelentik annak, hogy kulturális és szellemi hagyományukat megőrizhetik.

– Kelet-Közép-Európában milyen tapasztalatokat szerzett a vallás óvó, megtartó erejéről?

– Amikor a Ceausescu-rezsim idején először jártam Romániában, megdöbbentett a kisebbségben élő magyar közösségek szomorúsága, kiszolgáltatottsága, dühe. Mindez a későbbiekben a különböző felekezetek összefogásává és erejévé vált, hogy nyelvüket és kultúrájukat megőrizzék. Ezt az erőt több tekintetben hasonlóan éreztem ahhoz, mint amit Tibetben tapasztaltam. Személyes életemben fordulatot jelentett, hogy az erdélyi unitárius közösségek megmaradását, építkezését szellemileg és anyagilag is segíthettem.

– Mi az, amit most errefelé annyira érdekesnek talál?

– Ez rendkívüli föld. És én egy rendkívüli társadalmi átalakulás idején érkeztem ide először. Ha ez nem így történik, lehet, hogy könyvtárakban dolgozó tudós maradok. De az USA–Ázsia–Magyarország és Erdély összefüggésében tapasztaltam, mit jelent igazából a globalizálódás.

– A Vallásszabadság Világszervezete (IARF), amelynek ön az egyik meghatározó egyénisége, a közelmúltban Budapesten tartotta konferenciáját. Százéves múltja tekinthető vissza. De képesek ezen túlmenően erőt felmutatni az erőszak, a terrorizmus ellen?

– A gondolatok cseréje békés eszköz, ám a hatása nem mérhető azonnal. De nagy lépés az is, hogy két évtizede a különböző nagy vallások közös szertartásokat rendeznek. Ezek az imaalkalmak nyilvánvalóan nem képesek a konkrét terrorista cselekmények megelőzésére, nem is ez a feladatuk. De azért úgy érezzük, valamelyest sikerült hozzájárulnunk a békésebb közhangulathoz, például Írországban.

– Mi a véleménye arról a 2001. szeptember 11-i New York-i tragédia utáni „keresztes háborús retorikáról”, amely szerint a megtorlás lényege a Jók harca a Gonosz ellen?

– A háborús vallás anakronisztikus, mert a civilizáció hódító és uralkodó korszakát idézi fel, nem pedig az egyetemes vallásosságból táplálkozik. Eszerint az uralkodó réteg istene elítéli az ellenfelet mint gonoszt, mert az igazságot a magáénak vallja, a háborúzó erőszakot pedig isteni engedéllyel gyakorolja, hiszen úgy véli, démonokkal áll szemben. Szeptember 11. tragédiája alkalmat adhatott volna Bush elnöknek és Amerikának arra, hogy a figyelmet a globális igazságosság kérdései felé fordítsa. A döbbenetben és a gyászban az emberek egymásra találtak, a különböző fajú és vallású emberek együtt imádkoztak. Ez volt az a nagy történelmi pillanat, amelyet a politikusoknak tovább kellett volna vinniük és gondolniuk.

– Milyen értelemben?

– A stratégiát nemcsak a háborús ellenlépések jelenthették volna. Szembe kellett volna nézni a föld népeinek összességét érintő problémákkal, a globalizálódás hátrányos hatásaival, veszélyeivel, és a harmadik évezredre tekintve felvázolni a békés fejlődés és önkorlátozás új gazdasági és társadalmi irányait. Felmérhetetlen jelentőségű lett volna mindannyiunk számára, ha ez megtörténik. Ehelyett Bush elnök vallási kategóriákban beszél Irak ellen, keresztes hadjáratot emleget anélkül, hogy ennek a történelmi háttérrel tisztában lenne. Mindez nemcsak további törésvonalakat okoz, hanem anakronisztikus.

– Az önállóan gondolkodó emberek hogyan vélekednek erről?

– Az amerikai nép ötven-ötven százalékban megosztott e kérdésben. Egyrészt egy olyan sokkot éltek át sa-

ját földjükön – a terrorizmus pusztítását –, amelyet eddig csak más országok ismertek és szenvedtek el évtizedek óta. Ez viszont a vezetőkben félelmet és túlreagálást váltott ki. Ugyanakkor a progresszív értelmiségieknek az a véleményük, hogy Amerika nem engedheti meg magának, hogy még több szegény országot az ellenségévé tegyen... Egyre több egyházi közösség látja ezt így. A jelek és cselekedetek szerint a kormánynak és egy szűk körnek viszont az ellenségkép fenntartása és a fegyveres támadások kiszélesítése az érdeke.

– Az utóbbiak támogatói mivel érvelnek?

– Azt mondják: ha nem értesz egyet az elnök politikájával, akkor nem vagy igazi hazafi. Ez veszélyes dolog. Hiszen aki más véleményen van, annak a kirekesztés veszélyével kell számolnia. De a megőrzés nem jó azért sem, mert általa megzavarják a haza iránti tiszta érzéseket.

– Azért a terrorizmust mégsem lehet emberbaráti módon kezelni.

– A terrorcselekményre adott eddigi válasz is csak súlyosbította azt, amiből mindez megszületett. Elmaradt a felismerés, hogy a ma végtelennek látszó ellentéteket csak a globális igazságosságra való törekvések támogatásával lehet feloldani.

– Mit ért globális igazságosságon?

– Megoldást kell találni a javak igazságos elosztására, világméretben és a mindennapi életben egyaránt. Itt van például az „amerikai materializmus”, a fogyasztás kényszeres növelése. Mindenből többet használunk fel, mint amennyire ténylegesen szükség lenne. Amikor ez szóba kerül, az a felelet: így szoktuk meg. Eközben a föld tartalékai kimerülőben vannak, és még nem tudjuk, miképpen gyógyítsuk az ökológiai egyensúlyban bekövetkezett ember által okozott károkat.

– Lehetséges ezen a civilizációs úton továbbhaladni?

– Változásnak kell bekövetkeznie. Nagyon közel van például az a társadalmi, gazdasági és kulturális káosz, amit a túlnépesedés jelent. India jelenleg csodálatos korszakát éli, erős középosztály, prosperitás és reménység jellemzi. De mint ottani tudós barátaim előrevetítik, harminc év múlva mindez össze fog omlani, hiszen kétrmilliárdan lesznek.

– Számos új „világmegváltó törekvés” próbálja magához kötni és kihasználni az embereket. Sokan el is fordulnak a hagyományos egyházi élettől és szervezetektől. Mi lehet a jövő?

– Sokan aggódnak a fundamentalista törekvések előretörése miatt, de – mint említettem – a különböző vallások közötti együttműködés szintén óriási mértékben erősödik. A megértés, a közös nyelv és a spirituális értékek iránti igény igen intenzív keleten és nyugaton egyaránt.

– Hallottam egy meghatározást: egyetemes lelki-ség. Nemigen tudom, mit jelent. Megmagyarázná?

– Növekvőben van az úgynevezett nem vallásos spiritualitás. Egy olyan vallás, amely egyház nélkül létezik. Szemléletében más vallások elismerését és tiszteletét jelenti, gyakorlati értelemben a globális igazságosságra törekszik, a föld tartalékait, azok elosztását, az emberi létezését illetően.

– Ha mindez már az ajtónkon kopogtatna, akkor is késő lenne.

– Ne sietessük az időt. A jövőbe tekintő lelki-ség általában egy-két évszázaddal előzi meg a korát.

Kormos Valéria

(Magyar Nemzet, 2002. augusztus 17.)

Egyházközségeink életéből

Budapesti Unitárius Egyházközség

Ha nosztalgiával gondolunk a nyári emlékekre, és ha emlékeinkben nem igazán tudunk szabadulni a tovatűnő nyári napok kellemes időtöltésétől, mégis jó visszajönni rendeltetési helyeinkre, ahonnan eltávoztunk, mert abban a reményben tesszük ezt, hogy itthon, a gyülekezeti élet keretében újra találkozhatunk azokkal, akik számunkra fontosak, akik részére elmondhatjuk merre jártunk, hogy éreztük magunkat a nyári szabadságunk ideje alatt. Ezért is volt jó részt venni a szeptember 1-én, vasárnap tartott istentiszteleten, amely megadta annak a lehetőségét, hogy itt találkozzunk újra azokkal, akiket hetek, hónapok óta nem láttunk. E vasárnapi istentiszteletünkön lelkészünk alkalmi beszédet mondott a „veni sancti” (iskolai évnnyitó) alkalmából. Új iskolai év, új valláserkölcsei nevelési időszak, amely ünnepélyes keretek között vette kezdetét, de amelynek sok megoldásra váró feladattal kell majd megbirkóznia a 2002–2003-as esztendőben. De hogy a legkisebbek előtt mindez rejtve legyen, ezért olyan hangulatot teremtettek hitoktatóink, hogy sem a kicsik, sem a nagyok számára ne legyünk ünneprontóak. Muszka Ibolya, vezető hitoktató köszöntő beszédet mondott a gyülekezeti tagok előtt, üdvözölve a legkisebbeket, majd nekik adta át a „szót”, a mikrofont, hogy verseikkel, dalaikkal köszöntsék az új iskolai évet és a jelenlevőket egyaránt.

Szeptember 2-án az egyházközség lelkésze részéről az M1 televízió két reggeli áhítatot rögzített, amelyet későbbi időpontokban (október 7. és november 24.) sugároz az M1 és M2 adása.

Szeptember 8-án, istentisztelet után az egyházközség megbízott gondnokával, Zoltán Csabával, egy presbiterével, Kríza Dániellel, a pestszentlőrinci lelkésznel, Szász Adriennel és Kászoni József lelkésszel a győri egyházközség konfirmációi ünnepélyén vettünk részt. Az egyházközség meghívásának eleget téve voltunk jelen az egyik legnagyobb rendezvényen, amelyet szeretetvendégség követett. Ebből az alkalomból került sor a konfirmációi szertartásra, melynek keretében öt fiatal unitárius tett hitet vallásáról és vállalt kötelezettséget a jövőre vonatkozóan arról, hogy hithűséggel és felelősséggel gyakorolja majd az őket megillető jogokat és köteleességeket. Jó alkalom volt találkozni az ország különböző részein élő, sőt az ország határain kívül élő unitáriusokkal, akikkel talán mindannyiunknak egy közös múltunk van, hogy a vallás-szabadság földjéről költöztünk választott lakóhelyeinkre. A lelkész házaspár és a gyülekezet vendégszeretetét megköszönve ezúton is hálás köszönetet mondunk kedves mindannyiunknak.

Egyházközségünk lelkésze *szeptember 11-én*, a délutáni órákban vett részt az Akadémián megtartott Magyar Új Atlanti Kezdeményezés rendezvényén, amelynek egyik előadója Orbán Viktor volt.

12-én délután, a parókián találkozott Kászoni József egyházközségi lelkész Nagy-Rébék Ferencel és Mester Évával, akik tavaly kötöttek házasságot, amelyet követően foglalták el helyüket Tallinban, Észtországban a nagykövetségen, ahol a házaspár megkezdte munkáját. Nagy-

Rébék Ferenc másodtitkári teendőket lát el, a felesége egy városi könyvtárban dolgozik. Egyházközségünkkel a fiatal házaspár a nagy távolság ellenére is kapcsolatot tart. Gratulálunk a kinevezéshez, mindkettőjük munkájához sok sikert kívánunk.

14-én délelőtt az egyházközség több tagja szentendrei Skanzenben találkozott egy ott tartott egész napi rendezvény keretében. A gyönyörű szép őszi nap csak fokozta a jó hangulatot, a kellemes időtöltést. A kora délutáni órákban indultunk vissza otthonainkba, azzal az érzéssel, amit így fogalmaz meg a zsoltáríró: „Jó az atyafiaknak együtt lenni...”. Ha ehhez emberi okoskodással még hozzá akarunk tenni valamit, akkor csak ennyit mondhatunk: jó bizony!

17-én délután 6 órai kezdettel tartotta meg az egyházközség az őszi időszak első presbiteri ülését a gyülekezeti teremben, amelyen többek között olyan dolgokról beszéltek a jelenlevők, mint a gyülekezeti teremhez tartozó víz-esblokk felújításának a szükségessége, a konyha ajtajának cseréje, a szószerk felújítási munkálatainak elvégzése és az ólomablakok megrendelésének kérdése.

18-án az M2 egy rövid homiliát rögzített lelkészünk előadásában, amelyet a másnapi délelőtti adás közvetített.

Szeptember 21-én, szombaton került sor a nyárbúcsúztató magyarkúti rendezvényeinkre, egész napos program keretében. Azt lehet mondani, hogy ez a szabadtéri programunk már önmagát szervezi. (Azért ennek a háttérben komoly szervezési munka áll.) Míg az eddigiekben a Nagy Ignác utcai templomunktól indultunk mikrobuszokkal, személygépkocsikkal, autóbusszal, az idén csupán három-négy személygépkocsi indult az épület elől a legszükségesebb felszereléssel, mint: alapélelmek, kihangosító rendszer, hangszerek. Mindazok, akik jelen voltak ezen a rendezvényen, személygépkocsikon vagy vonaton érkeztek Magyarkútra, illetve a verőcei állomásra, ahonnan személygépkocsikkal szállítottuk az ingatlanra, a vonaton érkezőket.

Megérkezésünket követően hozzáfogtunk az előkészítési munkálatokhoz, ami a lacikonyha felállítása volt első sorban, majd az önkormányzat által odaszállított székeket, asztalokat, padokat helyeztük el a képzeletbeli szentélyünkben, előkészítve ezáltal a szabadtéri istentiszteletet. Pontban 12 órakor, vagyis a déli harangszó megkondulásakor vette kezdetét az istentisztelet, amelynek vezetője, Kászoni József volt. Bibliát Brock Enikő olvasott, az alkalomszerű és modernnek hangzó homiliát pedig Szász Adrienne pestszentlőrinci lelkész mondta. A kántori teendők Vadady Attila énekvezér látta el. Az istentiszteletet követően került sor a debreceni Four Seasons énekegyüttes bemutatkozására. Nagy sikert arattak a lányok, akik egyforma könnyedséggel énekeltek 15–16 századi zenét, spirituálékat, vagy modern zenei feldolgozásokat. Fizetségük a lelkesedés és taps volt, az utóbbiból bőven kijutott számukra, oly annyira, hogy utójára elhangzott dalaikat újból el kellett énekelniük. Őket követte László Viktória

gimnazista, a BUE tagja, aki Barbra Streisand egy jól ismert dalát, illetve Vadady Attila kántor egy szerzeményét adta elő, szintén nagy sikerrel. A műsoros részt követően került sor a jól megérdemelt ebéd elfogyasztására, ami gulyáslevesből, flekkenből állt és igencsak ízletesnek bizonyult, mert az elkészített edelekből nagyon kevés maradt. Ebéd után Muszka Ibolya és Bencze Margit hitoktatók a gyerekekkel foglalkoztak, akik rajzoltak és kézműves mesterségeket gyakoroltak. Az egek Ura is kedvezett „alattvaló szolgálóinak”, mivel erre a napra nagyon szép időt rendelt. Jó volt pihenni, beszélgetni, együtt lenni ez alkalomból a gyülekezeti közösségünk több mint száz tagjával, és közben érezni azt, hogy ténylegesen nyárbúcsúztató ünnepély alkalmából vagyunk együtt. Ezen a helyen mondunk köszönetet mindazoknak, akik rendezvényünk sikeréhez hozzájárultak: a bevásárlásoknál, a konyha irányításánál, szállításnál egyaránt. Reméljük a tavaszköszöntő ünnepélyen is mindannyian együtt lehetünk.

Szeptember 24-én a délelőtti órákban Horvay Benjámint és kíséretében utazó felesége, valamint hittestvérei látogatták meg egyházközségünket. Az Egyesült Államokban élő Béni bácsi az 1940-es években vándorolt a tengerentúlra, és mint unitárius-univerzalista intenzív munkát végzett az elmúlt években a Testvéregyházközségi Tanács tagjaként. Bevallása szerint jó volt újból itthon lennie, meglátogatva gyermekkori emlékeinek színhelyeit.

Szeptember utolsó vasárnapján, 29-én tartotta egyházközségünk az őszi hálaadás ünnepét. A templom zsúfolásig megtelt ezen a szép őszi ünnepünkön, és híveink nagy számban vettek úrvacsorát. Istentiszteletünk keretében jelen voltak az Egyetemes Egyház volt és jelenlévő főgondnokai is. Az egyházközség megbízott gondoka a hirdetőseket követően köszöntötte a lelkészségének 25. évfordulóját ünneplő Kászoni József tiszteletes urat, aki ez alkalomból vette át az egyházközség ajándékát, egy kristályból készült úrvacsorai kelyhet, amire egyházunk címere és két dátum volt gravírozva: 1977–2002. Lelkészünk szeretettel köszönte meg a megemlékezést, és köszönettel vette át a hívek ajándékát.

Október 4-én délután 6 órai kezdettel került sor az Erdélyi Magyarok Egyesületének székházában, a Molnár u. 5. alatt arra a nagyszerű rendezvényre, amelynek meghívottja Gaál György unitárius író, tanár volt. Előadásának címe: „Erdélyi unitárius iskolák”. A jól ismert kolozsvári író közel másfél óras előadásának ideje alatt ismertette az unitárius egyház szinte egész történetét azáltal, hogy bemutatta a kolozsvári, a tordai, és a székelykeresztúri unitárius iskolákat. A rendezvényen Kászoni József lelkész vett részt.

Október 4-én délután került sor 2002 első őszi szeretetvendégségére, amelyet a templomban tartottunk. Meghívottaink Fodor Sándor kolozsvári író és felesége; Fodor Nagy Éva képzőművész nő voltak. A templomi áhítatot követően mutatta be Kászoni József az író a jelenlevők számára, majd átadta a szót a kolozsváriak körében jól ismert és népszerű szerzőnek, gyerekírónak, novellistának, elbeszélőnek, publicisztának. Nagy figyelem és érdeklődés kísérte Fodor Sándor előadását, aki beszédével elejétől végig ébren tartotta a jelenlevők figyelmét. Az író publicisztikai kötetének gyűjteményéből olvasott fel egy írást, melynek címe: „Hány nyelven szól az ördög?”, valamint A megálmódott ház című novelláskötetéből egy másik írás is felolvasásra került, melynek címe: „Két háborús történet”; ezt követően kötetlen beszélgetésre került

sor. A szokásos kérdés és felelet formájában sok olyan dolog jött elő, amely az író életével, munkásságával, valamint Kolozsvár múltjával és jelenével volt kapcsolatos. A zárbeszédet Kászoni József, a rendezvény megszervezője és házigazdája mondta. Ezt követően került sor Tokos Zoltán, klasszikus gitárművész 10 perces előadására, ami a templomi részt zárta. Végezetül a gyülekezeti teremben került sor Fodor N. Éva akvarell kiállításának a megnyitására. A megnyitó beszédet Muszka Ibolya tartotta. A rendezvényt szeretetvendégség zárta, mely alkalommal 80 személy részére Némethi Norbert és felesége pizzát adományoztak. E helyen mondunk köszönetet fiatal testvéreinknek azért, hogy a rendezvény sikeréhez ők maguk is hozzájárultak.

Október 6-án istentisztelet keretében látta vendégül egyházközségünk a székelykeresztúri Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet tagjait, akik közel negyvenen voltak jelen belvárosi templomunkban. Gyönyörű műsorral ajándékozták meg a jelenlevőket, melynek címe: „A harmadik évezred köszöntése”. Ezeréves történelmünknek legszebb dalai-ból, énekeiből, prózai részeiből adtak elő nagy átéléssel. A közel negyven perces műsorra istentisztelet után került sor. A fiatalok kíséretében jelen voltak: Szombatfalvi József esperes-lelkész és felesége, Fekete János, a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium igazgatója, András Benedek segédlelkész, gimnáziumi vallástanár, Czire Irma és Varró Margit tanárnők, a műsor betanítói, Csáka József, Székelykeresztúr alpolgármestere, aki egyben az egyházkör felügyelő gondoka is. Az előadást követően a gyülekezeti teremben került sor a közös szeretetvendégségre. Köszönjük a jelenlévő keresztúriaknak, a vendégszereplőknek, hogy ezt a vasárnapot mindannyiunk részére ünnepé magasztosították.

SZERTARTÁSAINK

Keresztelés:

Szeptember 15-én Jánosi Tamás és Hajdu Emőke-Ilona gyermekét: Tamás-t; szeptember 28-án Tim Zoltán és Trinfy Katalin gyermekeit: Mártont és Rékát kereszteltük. A megkeresztelt gyermekek életére Isten gazdag áldását kérjük.

Esketés:

Augusztus 31-én Rác Viktor és Borszéki Andrea, ugyanaznap délután Fekete Csaba és Pilisi Nikolett; szeptember 7-én Toronyi Bence és dr. Rozicska Éva; szeptember 21-én Tavlea David Vicente és Botka Katalin; október 5-én Vághy Péter és Tóth Edina; október 6-án Dr. Ádám Attila és Kápolnai Eszter testvéreinket részesítettük esketési szertartásban. Adja Isten, hogy frigyük legyen az emberek előtt kedves és az Isten által áldott.

Temetések:

2002 szeptember 3-án Pesztericz Ferencné sz. Szőke Rozália; szeptember 12-én dr. Daniel Lajosné sz. Cserey Zsuzsanna; október 4-én Tóthpál Istvánné sz. Szentpáli Ida; október 10-én Lőrinczy Éva testvéreinket búcsúztattuk. Gyászoló hozzátartozóinknak és szeretteiknek vigasztalódást kívánunk.

(–)

Torockó ünnepelt!

Augusztus 25-én a kétszáz éves unitárius templom fennállásának jubileumát ünnepelte a Székelykő lábánál, festői környezetben fekvő Torockó.

Az élő virágokkal kidíszített templom és az újjávarázsolts orgona Májay Endréne tiszteletes asszony önfeláldozó, fáradtságot nem ismerő szervezőmunkáját dicsérte. Köszönet érte.

Megható volt a torockói tiszteletes asszony, Ferencz Gáborné által betanított és vezetett gyermek- és felnőttkoros előadása.

A hívek torockói népviseletben, öregek, fiatalok, fiúk-lányok, gyermekek varázsolták vissza az ősi Torockó hangulatát.

Az élmények, a megható találkozások fokozták az ünnep lelkiületét. A püspök úr, dr. Szabó Árpád jelenléte és ünnepi beszéde, Bartha Alpár, torockói származású lelkész úr ünnepi megnyitója, Ferencz Gábor tiszteletes úr záróimája, fáradtságos szervező munkája megerősített bennünket abban, hogy éljünk a világ bármelyik sarkában, a gyökerek visszahívznak. Otthon éreztük magunkat. HAZA éreztünk.

Köszönjük!

Talán a szavaknál többet mondanak az ez alkalomból készült fényképek, és amit sajnos nem tudunk bemutatni, a Felházi Ágnes-Judit, torockói származású festőművésznő alkotásait bemutató tárlat, amit a főtisztelendő püspök úr nyitott meg.

Istentisztelet után a jókedvű közösség, a hazai és külföldi vendégekkel együtt, szeretetvendégségen vett részt, amit az anyaországi Tápiógyörgye küldöttei készítettek. Este a gyönyörűen kivilágított templom látványával búcsúztunk Torockótól.

Dr. Benczédi Lászlóné

Az aláíró szerénysége nem engedte meg azt, hogy elmondja: édesapjuk és édesanyjuk, Benczédi Domokos és felesége emlékére 1000 eurót ajándékoztak, amit a templom orgonájának felújítására használtak fel a torockóiak. Ehhez az összeghez járult hozzá 100 euró összeggel a Budapesti Unitárius Egyházközség, amelyet torockói testvéreink szintén a fenti cél megvalósítására fordítottak. (Szerkesztő)

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Örömmel számolunk be arról, hogy az elmúlt két hónap alatt két alkalommal történt kettős keresztelezés templomunkban: szeptember 8-án és október 2-án. A 4 megkeresztelt közül 3 gyerek volt és 1 felnőtt keresztelezés. Isten gazdag áldása legyen a megkereszteltek életén.

Hálásan megköszönjük Elekes Hajnal presbiternőnek a 10 db. énekeskönyv-borítót, melyeket Torockóról hozott, és most templomunkban az énekeskönyveket díszítik.

Szeptember utolsó vasárnapján úrvacsorával egybekötött Őszi Hálaadó istentiszteletet tartottunk, mely alkalommal a szászéki szolgálatot Rázmány Csaba püspök végezte, az úrasztala mellett az ágendát Léta Sándor lelkész végezte. A hívek szép számban vettek úrvacsorát.

Október 6-án istentisztelet keretében emlékeztünk meg az aradi vértanúkról és mindazokról, akik ártatlanul szenvedtek és haltak meg az azt követő időszakban, csak azért, mert a szabadságért éltek.

Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy október a magyar hősökre és áldozatokra való emlékezés hónapja. Tiszteletadás azok iránt, akik a szabadságért éltek és haltak. Emlékeztünk ártatlan emberekre, akik csupán ott voltak, ahol lenniük kellett, majd eltűntek az októberi és az azt követő borzalmak során. Nemcsak az aradi tizenháromra gondolok és a Pesten kivégzett gróf Batthyány Lajosra, hanem a több száz halottra és súlyos börtönbüntetésre ítéltre, Erdély utolsó katonai parancsnoka, Kazinczy Lajos tábornok kivégzésére október 25-én. Aztán ott van 1956 Magyar Októbere, annak hősei és mártírjai. És ne feledjük október 31-ét sem, a Reformáció kezdetét, amelynek végkimenetele az unitárius vallás és egyház megal-

ulásához és létrejöttéhez vezetett. Ha nem is pontosan októberben, de ennek is megvoltak a maga áldozatai.

Míndezek után nem hiába jön november eleje, a halottakról való megemlékezés. Lám, van kikre emlékezni.

Megkezdtük a gyermekek részére a vallásérkölcsei nevelési órákat, és ez alkalommal is tisztelettel és szeretettel felkérjük a szülőket, hogy szíveskedjenek minden hitoktatásban részesülni kívánó gyermeket templomunkba elhozni. A vallásórákat istentisztelet alatt tartjuk, hogy ezen idő alatt a szülők nyugodtan bent tudjanak lenni a templomban.

Ugyancsak megkezdjük a konfirmációra való felkészítést is. Várunk minden 14-ik életévét betöltött gyermeket, hogy a felkészítésben részt vegyen és jövő év tavaszán hitéről bizonyosságot tudjon tenni a gyülekezet előtt.

Felhívjuk minden érdeklődő figyelmét, hogy templomunkban, a Hógyes Endre utca 3. szám alatt, október 26-án, szombaton délután 17 órakor megemlékezünk Nyíró József életéről és munkásságáról. Előadást tart Medvigy Endre irodalomkutató, a Magyarok Háza igazgatója, a Szent László Akadémia dékánja. A megemlékezést szeretetvendégséggel zárjuk, mely alkalomra minden érdeklődőt szeretettel meghívunk és várunk.

Ugyancsak itt szeretnénk tudomásul adni, hogy november 17-én, vasárnap 17 órai kezdettel templomunkban szervezi meg a Dávid Ferenc Egylet éves rendezvényét, melynek szervezője Dr. Nyiredy Szabolcs a Dávid Ferenc Egylet elnöke. Minden érdeklődőt szeretettel meghívunk.

L. S.

Dunántúli Unitárius Egyházközség

Szeptember 22-én, Pécsen, Dr. Szepesi Veronika szekszárdi jogászno keresztelőjére került sor. Öröm számunkra az, hogy Vera aktívan próbál bekapcsolódni gyülekezeti életünkbe.

Vera esete nem egyedi, marosvásárhelyi hosszabb tartózkodása során pécsi egyetemi kolléganóm, Parrag Judit is igénybe vette a keresztelési szertartást.

Örömmel „fedeztem fel” és látogattam meg az enyingi Dr. László Miklóst, Afrikában is missziós szolgálatot tel-

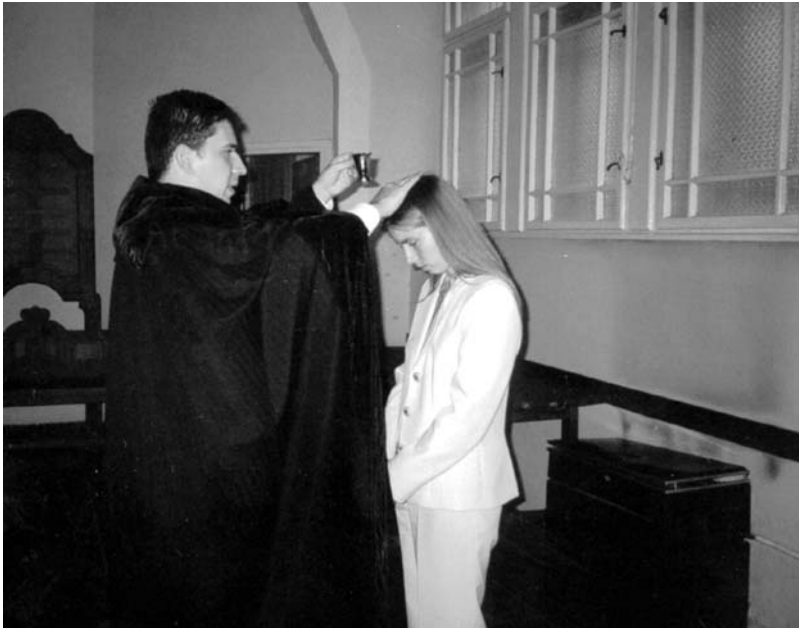
jesítő, tüdőgyógyász unitárius testvérünket. Villányban Dr. Pataki Rozália és családja látott vendégül. Kellemes meglepetés volt számomra az, hogy Rozália nemrég letelepedett testvérében egykori óvónőmre bukkantam. Egy újabb háromtagú unitárius családdal gyarapodott gyülekezetünk. Rövidebb látogatást tettem Dombóváron is, Dr. Szabó Attilánál.

Istentiszteleteinket a szórványban és Pécsen rendszeresen megtartottuk. A pécsi református gyülekezeti terem időközönkénti foglaltsága miatt néha körülményes a helyszín és az időpont igénybevétele. Problémásabb talán az, hogy a kiküldött körlevelek nem „hatnak” egyértelműen. Többször és többekkel is megesett az, hogy nem a megírt időpontban tették látogatásukat. Nehéz hagyományt teremteni.

Ifjúsági találkozónk alkalmával vallásunk megismerésére fektettünk hangsúlyt. Itt kell megemlítenem azt, hogy a Pécsi Egyetemi Lelkészség a megalakulás utáni szóbeli és írásbeli kérésünkre sem vett be tagjai közé. Legalábbis – amint azt a katolikus kolléga mondta – egyelőre nem.

Alapítványunk bejegyeztetése apróbb hiánypótlások miatt kissé elhúzódik.

Október 19-én, Pécsen, a Budapesti Unitárius Egyházközség gondnokát és gyülekezeti tagjait látjuk vendégül, november 10-én délelőtt 10 órától tartandó pécsi istentiszteletünket pedig a Kossuth Rádió egyenes adásában hallhatják.

Dr. Szepesi Veronika keresztelője

Máté Ernő

Füzesgyarmat

Mozgalmas nyarunkat nem kevésbé mozgalmas őszelö követte egyházközségünkben. A július 28-i 100 éves évfordulónknak óriási visszhangja volt. Nem csoda, hiszen a Magyarországi Unitárius Egyház legnagyobb ünnepe volt ebben az esztendőben. Sok szép ismertetés, tudósítás jelent meg az ünnepről, és szeptember 17-én délután a Magyar Televízió is közvetített a felvett műsorból 20 percnyi anyagot. Reméljük, hogy egyszer valahol a lemaradt hét és fél óra is megtekinthető lesz, mert az az egész gyülekezet életét mutatja meg, összefoglalva az elmúlt századot. Az ünnepség anyagát, akárcsak az előző években, gondosan eltettük irattárunkba, hogy a jövő nemzedék is tudomást szerezzen élniakarásunkról.

Az egyházközség lelkészének és kántorának jócskán megszaporodott a tennivalója a rájuk bízott szolgálatok miatt, de semmilyen távolság nem állhatta útjukat a szeretettel végzett hivatás teljesítésében.

Szeptember 1-én Debrecenben szolgáltunk, ahol előkészítettük a szeptember 15-i őszi hálaadási, úrvacsorás istentiszteletet. Szeptember 8-án Győrben szolgáltunk, ahova Egyházunk küldöttjeként mentem a gyülekezet meghívására megünnepelni születésük 10. évfordulóját. Magasztos ünnepség volt az évforduló és az öt ifjú konfirmálása mintegy másfélszáz hívünk jelenlétében. Az élmény feledtette a távolságokat.

Őszi hálaadásunk ünnepét öt alkalommal tartottuk meg óriási távolságokat legyűrve.

Szeptember 15-én délután 3 órakor, miután Füzesgyarmaton délelőtti istentiszteletet tartottunk, Debrecenben mondtunk hálát Istenünknek szerény gyülekezet részvételével. Szeptember 22-én délután 3 órakor Füzesgyarmaton megtartottuk a hitoktatói év ünnepélyes megnyitóját mintegy 45 érdeklődő jelenlétében. A gyermekistentiszteletet Hegyesi Barbara és Sipos Tündi hittanosok tartották felemelő élményt nyújtva. A szeretetvendégség után értékes tombolákat sorsoltunk ki, amiket híveink adtak vagy készítettek. A hittanra 14-en iratkoztak be a helybeliek közül. Meghirdettük, az előző év sikerén fellelkesedve, a hittan- és templomlátogatás-versenyt. Reméljük, ez évben is sikeres lesz. A tényleges hitoktatást október első szombatján, délután 2 órakor kezdtük meg.

Szeptember 28-án Vásárosnaményban tartottunk úrvacsorával egybekötött hálaadási istentiszteletet, amelynek keretében keresztelési szertartást is végeztünk. Szeptember 29-én Füzesgyarmaton volt hálaadó istentisztelet, délelőtt 11 órai kezdettel szép számú gyülekezet keretében. Délután fél kettőkor a helybeli Idősek Otthonában osztottunk úrvacsorát és tartottuk meg a hálaadás ünnepét. Délután fél négykor már Gyulán voltunk, hogy a helybeli és környékbeli hívekkel megünnepeljük a hálaadás napját.

Boldogsággal köszöntöttük körünkben a volt brassói lelkes, Kőváry Jakab fiát, Zoltánt és feleségét, akik Békésről kapcsolódtak be gyülekezetünk életébe. Kívánjuk, hogy érezzék jól magukat köztünk hitéletük megélésében. Hisszük, hogy szórványgyülekezetünk mind erősebb és erősebb lesz a reánk találó hívek bekapcsolódásával. De mi sem szününk meg keresni a szétszéledt nyáját, főként azokat, akik Erdélyből vándoroltak ki, hogy lelki otthonra találjanak új otthonuk mellett.

Október 6-án emlékstentisztelet keretében idéztük meg az aradi 13 vértanú nagyszerű alakját a dicsőséges forradalom többi hőisével együtt. Felemelő érzés volt a hittanosokkal együtt kivonulni az emlékparkunkba és elhelyezni virágainkat az aradi 13 vértanú kőoszlopán. Ugyanaznap délután 3 órakor a debreceni templomunkban emlékeztünk 48 hőseiről. Innen 150 km-es száguldás után, 5 órára Békés városába érkeztünk, ahol részt vettünk egy nagyobb szabású megemlékezésen Egyházunk nevében. Itt, feleségemmel az ünnephez méltó műsort adtunk elő. Jó volt mindhárom alkalommal idézni a nagy elődök, hőseink emlékét!

Október 8-án az Info Rádiónak interjúban ismertettem az egyházközség történetét, a templomépítés történetét, amit azért kértek a rádió munkatársai, hogy az unitárius

egyházközség is bekerüljön azok közé a ritkaságok közé, amit érdemes e vidéket járva felkeresni, annak templomát megtekinteni és életük iránt érdeklődni. Reméljük, hogy a fővárosi és környéki érdeklődők eljutnak e tájra.

Október 10-én a helybeli Idősek Otthona korszerűsített részét adták át a megyei vezetők. Ezen az ünnepségen Balázi Lászlóné vett részt az egyházközség részéről, akinek vezetésével a kis otthonbeli dalárda énekszámokat adott elő. Szívügyünk az otthonbeli lelki gondozás, ahol minden hónap utolsó vasárnapján lélekemelő istentiszteleten veszünk részt és teljesítünk szolgálatot.

Őszi fáradásainkba kellemetlen, szomorú hír vágott bele, pedig számíthattunk rá a napi híreket figyelve. A papilak építésére beadott pályázatunkat az ille tékesek visszadobták. Lesújtva vettük tudomásul a megokolni sem tudott vissza utasítást. De nem adjuk fel. Reményik Sándor sorait tanuljuk meg imaként mormolgatni és közben dolgozni: „Éjszaka jön... / S ki éjben születik majd, mit csináljon? / Dolgozzék, imádkozzék, türrön, várjon, / S a sírba is reménysugárral szálljon / Ha könnyel sózott kenyerét megette. / MERT VÁLTOZNAK A CSILLAGOK FELETTE!”.

B. L.

Hároméves hitoktatói tapasztalataim a beregi unitárius szórványban

A beregi unitárius szórvány (Mezőladány – Aranyosapáti – Vitka – Vásárosnamény – Gergelyugornya) tagjai zömmel kettős kisebbségben élnek. Egyrészt a roma kisebbséghez tartoznak, másrészt prozelita unitáriusokként a többségi kereszténység lelki nyomásának is ki vannak téve. A szórványnak ez a része mintegy 18 családot tesz ki, amelyben igen jelentős az Isten áldása (5–6 fős családok), 15 év távlatában csak keresztelőkörül és esküvőkről beszélhetünk. A konfirmáltak száma évente 3–4 fő. Ebből következően az elmúlt 3 év alatt kis és nagy csoportban folyt hitoktatás a központi általános iskolában.

Három hitoktató (lelkész, 2 önkéntes) és egy segédoktató végzett szolgálatot. Az iskola vezetősége külön termet biztosított számunkra, mert örömmel vették, hogy a cigánygyermekkel is foglalkoznak, és a szülők is igényelték az unitárius hitoktatást. Sajnos egy éve szünetel az iskolai hitoktatás, mivel nincs, aki felvállalja a fiatalokat. Néha eljönnek az istentiszteletre, de érezhető, hogy ifjúsági hiterősítő foglalkozásokra lenne szükségük. Nehéz fegyelmelni magukat a felnőtt istentiszteleten, hisz még nincsenek lelkileg és szellemileg felkészítve. Mindezek ellenére az őszi hálaadáson örömmel tapasztalhatuk, hogy a hajdani hittanosok szép számmal megjelentek, mint kis hírnökök, hogy van remény, munkálkodik Isten szent lelke a gyülekezetben. Ha a szülőket le is köti az őszi munkálkodás, a betakarítás, a téli tüzelő beszerzése, de elküldték a gyermekeket, hogy képviseljék Isten színe előtt a családokat.

Általuk 11 család volt képviselve az őszi hálaadó istentiszteleten.

Különös érzés volt látni a volt hittanosokat, amint fennhangon mondják a Miatyánkot, és átszellemült arccal éneklnek az ismerős dallamokat. Eme felemelő élmény ha-

tására megpróbálom összegezni hároméves hitoktatói tapasztalatomat.

A gyermek számára a hit felé vezető utat nemcsak a két szülő, hanem az egész család építi. A nagyszülők, a testvérek, de még a nagybácsik és nagynénik szerepe is fontos. A hitre való nevelés nem ér véget az általános iskolában. A konfirmáció után is éppoly fontos a hitbéli továbblépés, a hitélet ápolása, mint az öregség és a csapások próbájába sodródó önmagunknak.

A gyermekhite a kamasz levedli, a felnőtt hitét nem minden öregség teszi érett hitté. Az eddigi tapasztalatok alapján összegezném a hit kiépítésének főbb lépéseit. Öt főútvonalba rendezhetjük a gyermekek hit felé vezető gondozását.

1. A tudatalatti formálása

A hit megalapozásánál a spontán, nem tudatos ráhatás az eredményes. Sokan észre sem vesszük, hogy az első és legfontosabb tényező a példa. Négyéves korig a tudatalattiban a személyiség magvai megformálódnak. Ha a szülő igazságos és jóságos, tud uralkodni indulatain, akkor a nyugalomnak, vidámságnak és békének a légkörét teremti meg a gyermek lelkében. Ez a keresztény nevelés első lépcsőfoka. Nem a keresztény igazságok hírül adása, nem is valamiféle sajátosan keresztény alapigazságok közlése, és még kevésbé valamilyen egyházi magatartásformára való szoktatás. Az unitárius hit személyes döntés, amelyben Jézust követve elfogadjuk az Atya hívását. A hívásért lehet imádkozni, ám a szabad döntést nem lehet kikényszeríteni. Ezért a hinni tudásra kell nevelni gyermekeinket. Ennek legjárhatóbb útja a keresztény életpélda. A gyermekek hitre való képzettségükért a szülők a felelő-

sek. Az otthon légköre igen fontos tényező a gyermek hitéleti fejlődésében.

A tudatalatti formálásának második útja az apa- és anyaeszmény olyan megvalósítása, hogy az út lehessen Istenhez. Éreznie kell a gyermeknek, hogy az apa és az anya törődik vele, sokat tud, tekintély előtte, aki jutalmaz és büntet. Ők mondják meg, hogy mi a jó és mi a rossz. Istenképünk kialakításában tehát rendkívül fontos a szülők szerepe. Sajnos a gyermek Istenképe annyira magán hordozza a szülők hibáit, hogy később ezt a képet – amit Istenről alkotott magának – még a legracionálisabb érvelés hatására sem tudja, mint valóságot elfogadni. Annyira eltorzulhat az Istenkép a szülők hibáitól, hogy a serdülő érzelmileg egyenesbe is juthat, amikor átveszi a felelőséget, amit eddig Istenre hárított. Kamaszkorban ugyanis leválik az apáról az Istenkép. Ma a gyermekek jelentős része apa nélkül nő fel. Sok kislánynál tapasztaltam, hogy anyjával együtt az apát olyan félvad nomádnak tartja, aki egy kicsit kívül áll a társadalmon. Úgyhogy a roma társadalomban a mai kórkép mellett az ősi matriarchátus uralkodik. Ha még azt is figyelembe vesszük, hogy lényegében több a vallásos anya, mint apa, érthető, hogy miért tárgyaltam részletesebben az apa- és anyaeszményről.

Szorosan kapcsolódik mindehhez a harmadik tényező, a biztonságérzet kialakítása. Érezze a gyermek, hogy őt szeretik. A sok szeretettel megajándékozott gyermek hite megalapozott. Nem majomszeretetről van szó, hanem az egymás iránti, megértő, segítő szeretetről. Egyik ismertető jegye ennek, ha a szülők fontosabbnak tartják a gyermek teljesítményénél az érzelmi kapcsolatokat. Nem a sikerélmény hajszolása az igazán fontos, hanem az egymás szeretete. Gondoljunk a tékozló fiúra...

Végezetül, nem jelentéktelen a gyermek tudatalatti világának a hitre való előkészítésében az egyházi élmény sem. Az istentiszteleteken való részvétel, az ott kapott pozitív élmények (szép beszéd, éneklés, kedves megértő hívek, szeretetvendégség).

A szépen díszített templom, gyülekezeti terem, az áhítatos légkör óhatatlanul nyomot hagy a gyermek lelkében. Mindez Istenélményhez vezet, és a közösség utáni vágyat ébreszti a gyermekben. Türelemmel kell viseltetnünk a gyermek iránt a szertartások alatt, hogy legyen ideje beilleszkedni.

2. A hitre vezető út következő csoportja a tudatos érzelmi élet alakítása

Itt az első helyen az egyházunk iránti rokonszenv felkeltése áll. Ez már nem ösztönös ragaszkodás, hanem a szülők szimpátiájának tudatos átadása. Virágot, süteményt hoz a gyermek, pénzt tesz a perselybe. Kezd öntudatosodni benne, hogy ez a mi gyülekezetünk, a mi templomunk, a mi lelkészünk. Kialakul benne a lelkész iránti szimpátia, szeretet. Döntő fontosságú, hogy mit hall otthon a papról. A gyermek óhatatlanul elárulja szülei érzéseit.

Még fontosabb a Jézus iránti szeretet ébresztése. Ez még nem a hívő szeretet, csak az előbbiekhöz hasonló előlegezett szimpátia. Ő jó, gyógyít, szereti a gyermekeket, amiért érdemes a barátaink közé sorolni. A képes Biblia, a karácsonyi jászolka, diafilmek és a Jézust jól szemléltető eszközök járhatóvá teszik a gyermeki lélek számára ezt a hit felé vezető utat is.

A tudatos érzelmi élet hitre vezető útja a csendnek, a lezárt közösség megbecsülése is. A cigány gyermek természetét szerint lármás, mozgékony. Ezt természetesen fi-

gyelembe kell venni, de meg kell tanítani lélekben elcsendesedni, odafigyelni, mert csak így érti meg az Isten hitre hívó szavát.

Egy csendes, megelégedett lelkű gyermek nem megy el akárkivel, nem ül akárki ölébe, tudja, hogy kitől kapja az állandó és biztonságos szeretetet, és azt nem cseréli fel pillanatnyi örömeikért.

A hitre vezető út a vágy az isteniek után, a hitet megelőző áhítat. A kicsiny gyermek irracionális kötődései közt nagyon szerencsés dolog, ha ott van az a vágy, hogy ő is élhesse a felnőtt atyafiak életét, imádkozzon, úrvacsorát vehessen.

3. A harmadik csoportja a hitre vezető útnak az értelem területén vezet

A világban való rendre és szépségre való utalások Isten jelenlétét tükrözik a gyermek számára is.

Talán legfontosabb út ezen a területen a valóság megszerettetése. A „hozzád menekülünk Uram” nem elfutás önmagunk és a világ elől, hanem az örök valósághoz való fordulás. A valóság a gyermek számára sem mindig kellemes, de megtanulhatja, hogy felismerése és tudomásulvétele többet ér a mesék és ábrándok világába való menekülésnél. Törekednünk kell, hogy a gyermek szépnek lássa a hétköznapot, tudjon megköszönni egy pohár vizet is. Ha az érzelmeknél fontosnak tartottunk bizonyos lezártágot, itt annál lényegesebb a nyíltság, az önálló vélekedés.

Az ember lelki lény. Fontos tudatosítani a gyermekben a lélek, a lelkiismeret isteni erejét.

A 4. fő út a hithez az akarat motiválása

Céltudatoságra kell nevelni a gyermekeket. Tudnia kell a gyermeknek, hogy mit akar, és akarja és alkalmazza a hozzá való eszközöket is. A gyermek, aki nem tanul meg egy célt szolgálni, aligha lesz Isten szolgája.

A lemondásra nevelés is a hit felé vezető út. A csupa egészséges önzéssel telített kis vadócokat a társadalmi együttélés kedvéért úgy is lemondásra szoktatjuk. A keresztény élet nincs áldozat és keresztthordozási szándék és képesség nélkül.

Az alkotó munkára való nevelés útja szoros kapcsolatban van az előbbivel. Az alkotó munkára nevelt gyermek tud egyéni felelőséget hordozni, mert felelünk azért, amit megalkottunk. Az ilyen gyermek tudja magát később megvalósítani Isten akarata szerint. A szeretetre nevelés az akarat motiválásának negyedik útja.

Nem elég, ha a gyermek tudja, hogy őt szeretik, de tanuljon meg adni, kedveskedni, gondoskodni, amennyire ez tőle telik. Önmagunk fölé, Istenhez a szeretetben nőhetünk fel, de mielőtt elsajátítanánk ezt a belénk öntött erényt, előbb az igazságot, a közösségi érzést, a jószívűséget és az örömszerzést kell megtanulnunk.

Befejezésül az ötödik főútvonalat is nézzük meg, amely a hithez vezet

Ehhez kell talán a család részéről a legtöbb okosság és a legértelmesebb hit: kegyelmi ráhatásnak kitenni a gyermekeket. A hitelözményekhez az Isten természetfeletti ráhatásai is hozzá tartoznak.

Minden bigottság nélkül elmondhatjuk tehát, hogy a család a legáltalánosabb kegyelemeszközzel, az imádsággal is jelentősen építheti a gyermekek hit felé vezető útját.

Ha azt akarjuk, hogy gyermekeink higgyenek, szeretni kell őket nagyon és imádkozni értük sokat.

Felhős Szabolcs

Kocsord

Az elmúlt hónapok kiemelkedő egyházi eseményei a július 5-iki képviselőtanácsi gyűlésen kezdődtek. Ezen a jelenlevő Jakab László gondnok úr lelkiismeretét mélységesen elgondolkodtatta az, hogy a Polgárdiban levő elnéptelenedett templomunk eladása miatt szükségessé vált egy romos melléképület lebontása. Emiatt csak a bontási terv 300 000(!) forintba került volna.

Gondnok úr a gyűlésen ajánlatot tett, hogy odautazik, és közmunkában helyrehozza az épületet. Utazásáért és munkájáért nem vár fizetséget, de kér 50 000 Ft-ot a kocsordi templom meszelésére.

Főtisztelendő püspök úr elfogadta a felajánlást, és megbízta Máté Ernő helybeli lelkészt, valamint Kelemen Attila presbiter urat, hogy segítsenek a munka elvégzésében.

Július 22-én Isten segítségével el is utaztunk Polgárdiba, ahol a segítséget a megbízottaktól is megkaptuk. Ezúton is köszönjük. Aznap és másnap sikerült lebontani a romos részeket, utána pedig további romlás, beázás ellen megvédeni. Ehhez gondnok úr 3814 Ft értékben szegyet és nylonfóliát vásárolt. Költségét adományként ajánlotta fel. Már otthonról szerszámok sokaságával és egy jól kidolgozott ötlettel jött a vállalását teljesíteni.

Miután Isten segedelmével szerencsésen hazaérkeztünk, gondnok úr a benzinköltséget is megtérítette. Adománya így 10 733 Ft-ra emelkedett.

Főtisztelendő püspök úr pedig 80 000 Ft-ra emelte az egyház hozzájárulását, amit hozzátehetünk az Unitárius Alapítvány 40 000 Ft felújítási támogatásához, és felfrísíthetjük gyönyörű templomunk küllemét.

Kaptunk még 150 000 Ft támogatást az Alapítványtól, amiből új számítógépet vásárolhattunk.

Végül további 10 000 Ft alapítványi támogatásból segíyezni tudtunk két unitárius árvát, Pindzsú Zoltánt és Tündét a beiskolázás megkönnyítésére.

Itthon és Nyíregyházán megtartottunk minden vasárnapi istentiszteletet, és beindítottuk az iskolakezdéssel együtt a hitoktatást, melyre helyben beiratkozott 27 (16 magyar és 11 cigány származású) növendék, valamint 6 növendék a szórványokból.

Kocsordi konfirmáció

Templomunkat nem először tisztelik meg vendégszereplésükkel. Tavalyelőtt végiglátogatták számos erdélyi templomunkat, melyek kedvéért nyugati turistautazásról kellett lemondaniuk. Ennek keretében Kolozsváron és Székelykeresztúron ének műsort is adtak elő gyülekezeteink előtt. Turistabuszuk szélvédőjét színes unitárius címerrel díszítették, mely azóta a kocsordi lelkészi hivatal nagybecsű ékessége.

A 22-én készült tévéfelvétel őszi hálaadás napján délelőtt 11 órától került adásba. Az istentisztelet énekrendje ez volt:

1. Kezdő ének: 43. Adjunk hálát mindnyájan
2. Derekas ének: 305. A Mi Atyánk énekes változata
3. Közének: 24. Nagy Istenünk, tekints le ránk
4. Úrvacsorai ének: 166. Jer az Úrnak asztalához
5. Záró ének: 147. Szálljon buzdó, szálljon forró Hála hozzád jó Atyánk.

Prédikáció – agenda textus: Mt. 26. 26–29. „Vette Jézus a kenyeret, áldást mondott ... Azután vette a poharat és hálákat adott.”

Vendégünk volt Végh Mihály egykori kocsordi lelkész családja, akik hozzátartozójuk elhalálzásának 20. évfordulójára adományozták az úrvacsorát.

Október 5-én, szombaton utolsó útjára kísértük és vég-tisztességben részesítettük Jakab Gyula 63 éves élt atyánkfiaát, ifj. Jakab Gyula presbiter édesapját.

Isten adjon békés nyugalmat, üdvösséget jobblétre szenderült testvérünknek, aki 23 évi özvegysége alatt három gyermekének édesanyja és édesapja is kellett legyen. Hátramaradottainak pedig Isten küldje el Szent Lelkének vigasztaló könyörületét.

Nyitrai Levente

Pestszentlőrinc

Mint ahogyan már az előzőekben beszámoltunk róla, Pető László testvérünk segítségével megújulhatott templomunk harangja. Álljon most itt röviden a harang története, Molnár János gondnok és Szász János lelkész visszaemlékezése alapján.

A háború sebei egyformán látszottak és érződtek városokban és falvakban, a szívekben, de az emberek már az újjáépítésen dolgoztak. Először a lakásokon, aztán a közösségi építményeken. A templomnak ekkor még nem volt harangja, de a sors különös alakulása úgy hozta, hogy a háború, amely számos templomban leszereltette és elvitte a harangokat, ennek a gyülekezetnek meghozta.

A templomépítő Pető István lelkész két fia, Pista és Laci megbetegedtek tífuszban. A kétségbeesett szülők fogadalmat tettek, hogyha fiaik meggyógyulnak harang kerül a kicsi templom tornyába. Hála Istennek a két fiú felgyógyult, és a szívvel-lélekkel a gyülekezetért élő lelkész hozzáfogott fogadalmának teljesítéséhez. Minden erejével munkához látott. Hangja Ausztráliáig is eljutott, mert odakerült fiatalok itt maradt szüleiknek nevében küldték adományukat. Ugyanígy segítettek az egyházközség hívei is, ki-ki lehetőségeihez képest járult hozzá a harang elkészüléséhez, így néhány hónap alatt összegyűlt a pénz.

A felszentelés csodálatos ünnep volt. Dr. Csíki Gábor püspöki helynök a magyarországi lelkészekkel együtt áldotta meg a harangot, majd a palástos lelkészek egymás után húzták meg azt. Az új harang végleg elűzte a háborút és bevezette a békességet.

Jó hír mindannyiunknak, hogy a magyar rádió tervei között szerepel, hogy a jövő év első felében templomunkból is közvetítik a déli harangszót.

Az ős beköszöntével ismét elindult az élet gyülekezetünkben.

Szeptember 8-án kis csapattal indultunk Győrbe, hogy részt vegyünk a gyülekezet tízéves évfordulóján. Az ünnepség felemelő és megható volt. Jó volt találkozni ismerősökkel és megismerni új embereket. Hitet erősítő volt meglátni, hogyan élnek és milyen lelkesen dolgoznak az egyházközség hívei a lelkész házaspár vezetésével a nehéz körülmények között is, hiszen számukra az, ami a legtöbb gyülekezet számára természetes, a templom épülete is

még csak álom egyenlőre. A jó Isten áldása kísérje továbbra is a gyülekezet épülését, növekedését!

Szeptember 21-én Magyarokútra mentünk kirándulni. Ahogy eddig minden alkalommal ismét jól éreztük magunkat. Szerencsére az idő is gyönyörű volt. A fák között, a patak csörgedezése mellett jó volt megint rácsodálkozni az Isten által teremtett világ tökéletességére, hálát adni érte, együtt imádkozni, énekelni, beszélgetni.

Szeptember 22-én került megrendezésre egyházközségünk első őszi rendezvénye. Ez alkalommal a debreceni Four Seasons énekegyüttest láttuk vendégül, akik reneszánsz, barokk és kortárs egyházi dallamokból és spirituáléből adtak nagy sikerű műsort. A koncert után Gadácsi János, a

Magyar Rádió munkatársa nyitotta meg Sándor János erdélyi faragó kiállítását, akinek művei már bejárták az egész világot. A mester azon műveit is elhozta, amelyek Hannoverben a világkiállításon is bemutatásra kerültek. A kiállítás megtekintése után a szokásos borsos tokánnyal és puliszkával láttuk vendégül a megjelenteket. Majd az egyházközségünk asszonyai által elkészített sütemények elfogyasztására került sor. Sőt az érdeklődők erdélyi kerámiákat, kézimunkákat, szőtteseket, gyapjúruhákat is megtekinthettek, vásárolhattak.

A rendezvényre a 2002-es Havanna-napok keretében került sor, aminek köszönhetően a kerület alpolgármestere, több intézmény vezetője, illetve a lakótelepen, a kerületben élők közül sokan velünk töltötték az estét. E programról több újság és a kerület televíziója is hírt adott. Szerencsére mindenki nagyon jól érezte magát, bemutatkozásunkat kedvezően fogadták azok is, akik sokszor hiányolták templomunk részvételét a kerület életében. Köszönet mindenkinek, aki munkájával, segítségével, jelenlétével hozzájárult e sikerhez.

Szeptember 29-én Őszi hálaadó istentiszteletre gyűltünk össze. Az ünnepség fényét emelte, hogy az Úrasztalára tehetjük azt a faragott tálcát, melyet Sándor János adományozott egyházközségünknek.

Ezúton szeretnénk megköszönni kedves testvéreink ruhaadományait, amelyeket eljuttattunk a kerületi Vöröskezszt szervezetéhez, akik hálásan fogadták azt.

Sz. A.

Duna-Tiszamenti szórvány

A szeptember utolsó hetében beállott gyakori esőzés okán félve néztünk a szórványegyházközség hagyomány-ápoló őszi hálaadó istentisztelete elé, hiszen az időjárás alakulása akadályt jelenthet a Kecskemét környékén élő unitáriusoknak a város központjában levő Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében tartandó istentiszteleten való megjelenésében.

Istennek hála, vasárnap (29-én) szép napra virradva, szép számmal jelenhettünk meg az istentiszteleten.

Az örömet fokozta, hogy az idén keresztelt „kicsinyek” is megjelentek édesanyjuk és nagyszüleik társaságában. Az egyházközség E. K. T.-i tagja, Kisgyörgy Zsuzsanna (Szalontainé) és egyetemi hallgató leánya Verezegyházáról jövet – mint minden alkalommal – most is gépkocsijukkal vitték a lelkészi házaspárt Kecskemétre, és együtt vettek részt az istentisztelet után a gondnok afia (Balázs) „Mihály” napi társas köszöntésén. Az istentisztelet aktuá-

lis tárgyú ünnepi beszédéből tájékoztatást nyerhettünk a nem mindig építő napi politika és a jézusi szeretet-politika közti különbségről, és megemlékezve a XVI. századi jézusi politikát terjesztő két erdélyi, a kolozsvári Heltai és a gyulafehérvári Hoffhalter-nyomdáról, hallottunk a 200 évvel ezelőtt született Aranyosrákosi Székely Sándorról és a 88 évvel ezelőtt elhalálozott unitárius írónőről, Fanghné Gyujtó Izabelláról is.

Az istentiszteletet a hívek adója 1%-ának az Egyháznak juttatott befizetését megköszönő püspöki körlevél felolvasása és egy kisiskolás leány szavalata zárta.

Annak is örvendve, hogy szeptember 27-én a Rádió vallásos félórájában a szórvány képviselőit is megszólaltatta és 29-én a TV is unitárius istentiszteletet közvetített Kocsordról, elmondhatjuk, hogy az őszi hálaadó ünnep lelki épülésünket szolgálta.

K.

A Heltai Gáspár Unitárius Könyvesbolt ajánlata:

A kárpátaljai magyarság történeti kronológiája
1918–1944

Péteri Pál: Róma régi és új templomai

Kalevala

Kovács Levente: A Marosvásárhelyi Székely Színház története

Egy magyar néptanító – Kárpáti János élete

Amerikai és kanadai magyar költők hitvallása

Versek szebben – A klasszikus magyar líra válogatott költeményei

Janovics Jenő: A Hunyadi téri színház

Hungarian Csángós in Moldavia

Virt László: Nyitott szívvel (Márton Áron erdélyi püspök élete és eszméi)

Enyedi Sándor: Rivalda nélkül

Magyar Világháló – a világban élő magyarok ezredvégi üzenetei

Benkő Elek: Erdély középkori harangjai és bronz keresztelő medencéi

Dr. Balás Gábor: Székelyek útja a hargitai tájról

Gróf Teleki Pál gondolatai – Merjünk magyarnak lenni

Havadtóty Sándor: Vigasztaljátok népemet (A Szabad Európa Rádióban elmondott prédikációk)

Dinnyés József: Dalaim könyve

Más ég, más föld – A Hetek költőinek antológiája

MEGHÍVÓ

Dinnyés József daltulajdonos minden szerdán 18 órától előadóestet tart a Heltai Gáspár Unitárius Könyvesboltban (1054 Budapest, Alkotmány utca 12.).

Hetente más műsorról, más előadókkal, CD-bemutatóval, elhangzanak zsoltárok, énekelt versek, népballadák. CD-k a helyszínen vásárolhatók.

Minden érdeklődőt szeretettel meghívunk és várunk.

A műsor:

November 6. Vascstillag
– Buda Ferenc 23 verse

November 13. Lélektől-lélekig – 1899–1949 között írt versekből

November 20. A hónapforduló dalai

November 27. Kortársaim
– 32 vers 1949–1999

December 4. ... énekének ...
– dalok kisiskolások részére

December 11. Hamszin éj – Izraelben élő magyar költők versei

December 18. A hónapforduló dalai

December 25. A boldogító törvény – Szenci Molnár Albert zsoltárfordítása

Az összes hangfelvétel megvásárolható a Heltai Gáspár Könyvesboltban!

Ismerkedjen a honlappal:
<http://dinnyes.euroastra.com>.

Érdeklődni lehet a 06 1 342-4872 telefonszámon, vagy drótpostán: dinnyes@hungary.cc.

HÍREK

100 évvel ezelőtt, 1902. október 12-én Kolozsváron ünnepélyes ke-retek között leplezték le nagy kirá-lyunknak, Mátyás királynak Fad-rusz János által készített lovas-szobrát. Az adományokból készült szobrot József Ágoston főherceg, a király képviselője, a miniszterelnök, a miniszterek, országgyűlési képviselők, az egyházak püspökei, megyék és városok küldöttei jelen-létében avatták fel. Ferencz József király a leleplezés alkalmából Fadrusz Jánost a „III. osztályú vas-koronarend”-del, Nagy Lajos unitá-rius főjegyzőt, ny. tanárt, aki a szo-bor állításának kezdeményezője és a szoborbizottság pénztárnoka volt „kir. Tanácsosi címmel”, Pákey La-jos építész-mérnököt a „Ferencz Jó-zsef-rend lovagkereszt”-jével tűn-tette ki.

A Mátyás-szobor leleplezése alkalmából az E.I.T. díszgyűlést tar-tott, melyre meghívták a nemzet nagy íróját, Jókai Mórt. Az unitá-rius kollégium dísztermében, melyet Ferencz József unitárius püspök az Irodalmi Társaság rendelkezésére bocsátott, nagy közönség gyűlt össze. Jókai beszédében többek kö-zött ezt mondta: „Templomban va-gyunk, az iskola falai között, melyet ihlet tölt be. Én, úgyszintén író, úgyszintén hazafi és politikus hir-detője voltam mindig a szabadság-nak, mely a művelődés terjesztésé-vel, a hazaszeretettel és istentiszte-lettel párosul. Ebben a törekvésen-ben legközelebb találtam magam-hoz az unitárius vallásfelekezethez, mely mindig előljárt a hazafiságban és a tudomány művelésében, s mely bár nem tartozik a gazdag fe-lekezetek közé, a művelődésnek e szép épületet emelte. Kívánom, hogy a felekezeti békesség kereté-ben a vallásfelekezetek versenyez-zenek az istentiszteletekben és a közművelődés terjesztésében.” (Er-ről az eseményről megemlékezett a Keresztény Magvető 1902. év XXXVII. kötetében.)

Dr. Szalay István címzetes ál-lamtitkár úr, az Országgyűlés Em-

beri jogok, kisebbségek és vallás-ügyi bizottságának 2002. szeptem-ber 25-i ülésén elhangzott, az egy-házakkal kapcsolatos megnyilatko-zásából idézünk. (Az egyházunk-nak megküldött jegyzőkönyvi kivo-natból.)

A „történelmi egyházak” kifeje-zéssel kapcsolatban az államtitkár úr megjegyzi: „... a kisegyház kife-jezést, ugyanúgy, mint a történelmi egyház kifejezést én erőteljesen relative használok. ... Hála Isten-nek a jogban nem is szerepel sem a kisegyház, sem a történelmi egy-ház, vagy legalábbis csak nagyon mérsékelten. Explicite: törvényben egyben sem.”

Az egyházi ingatlanokkal kap-csolatban a következőket olvassuk: „... ha visszaadjuk az ingatlant, ez önmagában jó dolog, mert akkor a helyére kerül, a tulajdonoshoz, mi-re az Európa Unióba be kell men-nünk, addigra a tulajdonviszonyok tisztázódnak.”

Az Unitárius Egyházzal kapcsol-atban a következőket mondotta az államtitkár úr: „... az állam egyet-len egyház, ha az a törvényekkel nem ütközik, életébe sem akar be-avatkozni, plusz kötelezettséget vállal. Ilyen plussz kötelezettség az, hogy támogatja a hitéletet, a szociális életet, a kulturális életet, amennyiben az egyház közfeladatot lát el. Az viszont nóvum, hogy eb-ben a kategóriában egyezséget köt-het az állammal abban az esetben, ha valami neki nagyon fontos. Pé-ldául az Unitárius Egyház szívesen kötne olyan megállapodást, amely kifejezné azt a tényt, hogy nem tudja a hitoktatóit vagy a lelkeszeit Magyarországon képezni és ebben az állam nyújtson neki valamilyen segítséget. Vagy van olyan techni-kai minimum, amely alatt egy egy-ház sem működhet, és ezeket nem tudja a rendelkezésére álló jövede-lemforrásokból előállítani. Ebben az esetben, mivel a hitéletet ki kell szolgáljunk, ilyen technikai mini-mumra megállapodást kötünk.”

Megszomorodott szívvel tu-datjuk, hogy 2002. augusztus 14-én, Kanadában, életének 91-ik évében elhunyt és lelkét visszaadta Teremtőjének a vargyasi báró DANIEL család legidősebb tagja

VARGYASI BÁRÓ DANIEL BALÁZS.

Gyászolják: felesége, Hanna; gyermekei: Beata, Balázs, Hannelore; unokái: Adrian, Mathieu, Mike, Diane, Daniel, Charle; dédunokái: Maxence, Sabriel.

A Gondviselő Isten adjon csendes pihenést elhunyt testvé-rünknek, szereteteinek vigasztalódást!

2002. szeptember 21-én meg-halt

ifjabb BARTÓK BÉLÁNÉ született Simay Judith.

Néhai főgondnokunk hitvese életének 95. évében adta vissza lelkét Teremtőjének.

A Farkasréti temetőben férje mellé, szűk családi körben temették el.

Emléke legyen áldott!

Az előző számunk 8-ik oldalán található cikk – A hit Isten ajándé-ka, a vallás emberi ügy – szerzőjé-nek neve helyesen: **dr. Körös-pataki Kiss Sándor.** Elnézést ké-rünk az elírásért.

(Szerk.)